

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Feria VI. Post Cineres.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

FERIA VI. POST CINERES.
FERIA VI. POST
CINERES.

Partitio.

- I. De peste odii.
- II. De dilectione inimicorum.
- III. De odio proximi.
- IV. De Amnistia, & vindicta cupiditate.
- V. De duellis perduellum.

Audistis quia dictum est antiquis: Diliges proximum, & odio habebis inimicum: Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros. Matth. 5.

FIGURA.

2. Par. 9. IN vestibulo ac primo porticu splendori illius Salomonici templi, omnia sanguine stillasse, securium ictibus perstrepuisse, & sacrificiorum nidore redoluisse, Sacris litteris proditum est, Auditores: at introrsum omnia splendore ac maiestate plena existisse, nihilque interius reperitum quia animum simul & oculos mirum in modum reeraret; illic quippe manna, & mensa panibus propositionis semper instructa visebatur. Templum autem hoc Ecclesie nostrae typus fuit: cuius introitus & quodammodo vestibulum, Iudaeorum fuit Synagoga, in qua prater secures iustitiae, sanguinem vindictae, & holocausta castigationis nihil audire & videre fuit; interius autem, per quod Ecclesiam Evangelicam notari putamus, prater pulchritudinem, salutem, & misericordiam, nihil reperitur. Manna quippe gratiae illic semper custoditur, & mensa charitatis ferculis semper instructa, panibus amoris, pacis, indulgentiae, reconciliationis, misericordiaeque ditata. Docet hoc Evangelium hodiernum; *Audistis, quae dictum est antiquis: Dilige proximum, & odio habebis inimicum.* Ecce introitum & initium, ecce Synagogam; videte secures, videte sanguinem. *Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros.* Ecce interius atrium, & adyton, ecce pacem Evangelicam, videte manna, videte panes charitatis: Verum ut pro dignitate tam

praecalam & sublimem dicendo explicare possimus, ad Spiritum sanctum accedendum est, ac gloriofissimae Virginis, quam verbis Angeli salutabimus, ei intercessio offerenda.

AVE MARIA.

Tradit in Apophthegmatis militatibus Plutarchus, fulmen illud Africae Scipionem iam devicta Numantia, a rege Tiresia, quem captivum in vinculis apud se habebat, petiisse, quam fieri ratione potuisset, ut urbs illa, quae tanto tempore Romanorum viribus restitisset, tantillo tempore, & tam facili negotio modo fuerit expugnata: ac miserum illum regem cum lacrymis respondisse: Non est quod mireris, o Scipio, nam *Concordia nobis victoriam, discordia exitum peperit.* Quod autem captivus ille Rex olim de uribus dixit, maiori equidem ratione & quiorumque iura de animabus id nostris dicere potero; Concordiam, scilicet, charitatem dilectionemque fraternam iis victoriam conferre; discordiam vero, inimicitias, odium & vindictae appetitum, exitium: quod etiam longe verissimum est: nihil est enim, quod illas aut citius perdat, aut truculentius opprimat, aut denique crudelius in eas sequatur, quam odium & inimicitiae inter fratres & proximos conceptae.

Hae porro Sallust. Romanae primae historiae sententia est: *Concordia res parva crescunt, discordia maxima dilabuntur.* Pace tua Crispe liceat mihi Christiana phrasi, verba tua paululum convertere, & meo loquendi modo dicere: *Dilectione anima parva crescunt, odio maxima dilabuntur, imo moriuntur.* Dilectio namque proximi pusillas animas promovet, perficit, atque immortales reddit; at inimicitiae & odium easdem retrahit, conficit, usque exitium & mortem aufert. Odium nempe letale venenum est, quod res etiam mori nescias, morti subiicit.

Tradunt naturae indagatores, veneni quoddam genus adeo letiferum & noxium esse, ut omnia prius quibus continetur vasa excedat, quam eum, in cuius perniciem paratur, offendat, huic non absimilis rancor est, quin &

L

Apophthegm.

Sallustius.

anulco

multo pestilentior: prius enim animam necat & occidit à qua concipitur, quam proximi, in quem concipitur.

Vipera nate Idem ipsi naturalium rerum scriptores cens matre scripsere, viperam matrem nascendo enecaverunt. Interim.

re, & crudeli patricidio natalem suam commaculare. Odium, serpens vipera longe venenosior est, quod ubi erumpit & nascitur, animæ, quæ in infelici omine concepit, mortem adfert. Proferam vobis ex veteri Testamento figuras. Superbus ille Aman, Mardochari hostis infelicissimus, præ rabie spumans, rancore crepans, odio exardescens, cædis & minarum spirans, furcam erigi iubet, in qua inimicum infamè laqueo suspendat; sed odium in auctorem rediit fabamque necis quam alteri machinabatur, in caput

Esth. 7. suum cudit: *Suspensus itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardocheo.* Idem quippe penitus in animam mortalium pestis hæc facit

Judic. 16. quod olim Samson in Philistinorum atrio; cupiens enim iniurias simili iniuria vlcisci, seipsum vna cum cæteris ruina inuoluit. O infelix anima, putas te inimicis exitium parare, & (prò dolor!) te ipsam enecas, ac tibi ipsi perniciem causaris.

Quando oculos, Auditores, in monstrum illud, quod D. Ioannes in Apocalypsi graphice depingit, coniicio, *Eccè equus pallidus, & qui sedebat super eum, nomen illi mors, & infernus sequebatur eum,* videre mihi odium & rancorem videor; monstrum, inquam, illud horrendum, informe, ingens: vere enim equus pallidus est, luridus, ac macie confectus suprema; cuius scissor mors est, & quem infernus perpetuo stipat. Semper enim odium mortem secum trahit, animasque supplicii sempiternis inuoluit. Vide, obsecro, truculentissimi & sanguinis sipientissimi, qui præter vindictam nihil spiratis, ac mortiferum interius odium occultatis, mala & exitia, quibus vos ipsos inuoluitis & immergitis. Idem plane vobis contingit quod apibus, quæ ubi incaute hominem aculeo fixerunt, aculeum simul & vitam amittunt; vnde hinc olim vates ille Regius cecinit, *Circumdederunt me sicut apes.* Idem quod olim tortoribus Chaldaicis, qui cum iussu Regis Nabuchodonosor fornacem ac-

Apes aculeo vtentes emoriuntur.

Psa 107. *Circumdederunt me sicut apes.* Idem quod olim tortoribus Chaldaicis, qui cum iussu Regis Nabuchodonosor fornacem ac-

cenderent, in qua tres pueros incendio consumere cogitabant, flammam ipsimet prius consumpti sunt: *Porro viros illos qui miserant Dan, Sidrach, Misac, & Abdanago, interfecit flamma ignis.* O infelices animæ, veri satanæ carnifices, ipsi illis ignibus & fornacibus, quibus inimicos vestros consumere satagitis, sæpe vos ipsos consumitis. Eadem vobis fors est quæ olim Aegyptiis, qui cum odio & rancore Hebræos prosequerentur, eos perdere parantes, seiplos prius vndis maris potdiderunt: *Reuersaq; sunt aqua & operuerunt currus & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi sunt n. a. e, nec vnus quidem super fuit ex eis.* Et vos odio inflata & præ iracundia tumentes, persequendo iniurias, cum inimicis vos vestris mortem afferre arbitramini, vos ipsas sæpenumero fluctibus maris, iustitia ipsa rubentis, immergitis. O odium! ô nimis infelix odium, quomodo in miseris quas dementasti animas, sæuritiam exerces!

Impia illa & infernalis pellex Herodias, Allegoria aduersus vocem illam clamantis in deserto, aduersus Anachoretarum illum Principem, Ioannem Baptistam odio exæstians, prætulit caput eiusdem dimidio regni Iudaici, quod Herodes saltanti puellæ obtulerat; *Rex ait puella: Perte à me quod vis, & dabo tibi, & iuravit illi, quia quidquid petieris dabo tibi licet dimidium regni mei:* illa vero odio rabida, statim postpositis omnibus, in disco caput Ioannis Baptistæ postulauit. At longe grauiora tua sunt opera in anima quam inuadis, infernale odium: cogis enim illam, vt appetitum vindicandæ iniuriæ regno cælesti præferat. Eadem tu, ô rancor abominande, cum animabus vindictæ cupidis agis, quæ olim crudelis ille Ammonitarum Rex Naas cum viris Iabes Galaad: prius enim ille pacem aut fœdus inire velle se negauit, quam omnium oculos erueret: *In hoc seriam vobiscum fœdus, vt etiam omnium vestrum oculos dextros.* Ad eundem modum & tu: in hoc enim conuiteris, vt prius animæ non reconcilientur, quam passionum suarum crudelitatem exercuerint. Narrabo aliam huic rei peridoneam historiam. Crudelis ille & barbarus Ammonitarum Rex Hanon missos à popu-

dicta cupidi, putare, hæc ipsa quæ dico, præter rem, aut prorsus absurda esse: cum ipsa ratio, & natura; omnes denique qui in mundo reperiuntur homines, mihi suffragaturi sint, attendite diligenter, & circum-

Anima qua- ipicite rem accuratius. Videbitis quippe ab
tuor humo- anima regi, gubernari, nutrir, conseruari,
res corporis- moueri, animari, non solum partes illas no-
humani cõ- biles, quæque ipsi obsequium præstant; ve-
seruat, licet rum & eas quæ ipsi aduersantur, & in eam
eam oppu- perpetuo coniurant. an non enim illa con-
gnant. seruat & nutrit humores qui in interitum e-
ius conspirant. Dicetis fortasse Philosophi,
sanguinem haud animatum esse; concedo:
à sua tamen anima conseruatur. Tu vero ô
anima, præceptum Domini adimplere ge-

Natura cõ- stis? *Diligite inimicos vestros*, Natura nutrit
seruat 4. E- omnium, amat, fouet, & conseruat omnia;
lementa, cuius amicitia, si qua in ea reperiatur, se et-
iam ad inimicos extendit; ad quatuor scili-
quæ ei ad- uerfantur. cet Elementa, quæ non secus ac quatuor la-
trones, totum orbem expilant, perdunt, &
deprædantur, & perpetuo aduersus naturæ
potentiam conspirant; eius tamen beneficio
viuunt, sub eaque stipendia merent, quia
Domini illa præcepto & monitioni obsequi
conatur, quod est, *Diligite inimicos vestros*.

Mat. 13.

An non mundi oculus sol absque vilo di-
ferimine radios & lumen in bonos simul &
improbos emittit? Noe nonne custodiebat,
nutriebat, & seruabat animalia tam munda
quam immunda: coruos & quæ ac columbas?
Sagena quoque Euangelica concludit bo-
nos pisces simul & malos. Dominus ille in
Euangelio bonum frumentum crescere finit
in agro vna cum zizaniis. Anne igitur sacra
allegoriæ defunt, quibus efficiamus & pro-
bemus inimicos & quæ atque amicos esse di-
ligendos? anne defunt præcepta, *Ego autem
dico vobis diligite inimicos vestros*. Ego inquit,
perinde ac si dixisset: Non est modo Moses
qui vos docet, non sunt iam Prophetæ qui
futura aperiant, non Scribæ qui Scripturas
prælegunt, non angeli qui annuntiant, vobis
inimicos esse diligendos. Ast ego ipse, Deus
scilicet vester, iudex vester, creator vester hoc
vobis præceptum trado. *Ego autem dico vobis*.

Fierine igitur poterit; ô Domine, nemi-
acm voci tuæ obedire; fierine inquam pote-

rit, præcepta tuâ ab omnibus negligi? Ad
clangorem buccinarum sacerdotium cor-
ruerunt muri Iericho; & corda illa ferrea, a-
nimæ illæ obstinatæ & obduratæ non conci-
dent, nec ad sonum verborum tuorum emol-
lientur? *Quasi tuba exalta vocem tuam*, Do-
mine, iube verba tua a toto mundo percipi,
auribus surdorum illorum vindictam stuen-
tium intona. Quid tergiversaris ô homo: om-
nes creaturæ *faciunt verbum eius*, & tu so-
lus voluntatem eius implere negligis? Imi-
tare potius promptam illam obedientiam
Angelorum. Flagellare Assyrios constitue-
rat Deus, & ecce tibi ad minimum eius nu-
tum Angelum obsequentissimum; qui vna
nocte centum octoginta quinq; hominum
millia in medio castrorû gladio vindice per-
cussit. Imperat leonib. vt teritate exuta, Da-
niel in lacum Babylonicum coniecto par-
cant; & ecce tibi septem leones, omnium quos
mundus tulit ferocissimi, septem iam dies ie-
iuni, feritatem deponunt, & pedibus eius ad-
uoluti instar catellorum mansuescunt, & ad-
blandiuntur. Iubet vt ignis deuorans Sodo-
mâ consumat; & ecce tibi ignem statim è lo-
co suo proflientem, atq; vnicò momẽto quin-
que ciuitates potentissimas incendio inuol-
uentem. Decreuerat iam Deus vniuersam
Gen. 7.
terræ superficiem aquis supernatantib. com-
perire, & ecce diluuium & continua illa plu-
uia statim sese tibi offert, vt iussis tuis obse-
cûdet; quæ quadraginta dieû spatio totam
terræ faciem vndis cooperuit. Furit ecce in
mari tempestas, fluctus nubium tenuis eleuan-
tur, vnde intumescunt, venti ac procellæ om-
nia in diuersa rapiunt; & vnicò iterum ver-
bulo cuncta compescis, & malaciam indu-
cis. *Quis est hic, quia mare egi vnti obediunt* Marc. 4.
si? Tu hos Æoli cursores listis, cumque vi-
sum fuerit, liberos dimittis; tu freaum omni-
bus equaliter creaturis contrahis, & quotief-
cunque libererit, laxas. Et interea hic alta vo-
ce inclamas, *Ego autem dico vobis, Diligite in-
micos vestros*, & nemo voci tuæ aut iussis ob-
temperat.

Nonne Deo subiecta eris anima mea? An non Psa. 63.
tuo principi obedire teneris anima? eiusue
voluntati refragari audebis: atq; etiamnum
de inimicis tuis vindictam desideras? *Dilige*
inimi-

inimicos tuos. Infelix homo, si peccatum, cuius te reum vindictæ cupiditate constituis, perspiceres; timore credo quodam ac metu perculsus à peccando abstineres. Docetis vos Theologi, & vere quidem, odium Dei, esse omnium, quæ committi ab homine possunt, peccatorum grauissimū; ego vero vos secutus, odium proximi proximū occupare locum assero. Multis enim interuallis peccatum hoc incestum, latrocinia, adulteria, & homicidia superat. Atque hoc tibi imprimis persuasum velim, infelix peccator, omnia quæ in proximum peccata committuntur, in Deum ipsum etiam committi. Furoris tui rabies in pectore proximi non subsistit, sed pergit ulterius, & diuinam quoque essentiam ferit: & dum hominem solum lædere proponit, æternam Dei maiestatem in seipsum percutis, si modo his vulnerari possit. *Proximus enim non propter se, sed propter Deum diligendus est.* Deniq; odium, inimicitia & vindictæ, Deum, & non hominum respiciunt, telaque hominum in hominem vibrata, hominem transeunt, & ad diuinitatem vsque progrediuntur.

III. An nõ demens & insensatus dicens foret, qui inimicum lethaliter vulnerando, eodẽ simul ictu Regem suum interficeret; Maior adhuc tua est vesania vindictæ sitiens, cum n. in proximum seuire paras, seuis pariter in Regem tuum, Deum tuum, & Creatorem. Iudæi hominem solum se necare putabant, sed eodem ictu & interitu Deum e medio aufererebant. Nondum hic finis; sed & odio proximi omnis lex pessundatur, omnisq; religio violatur. Lex quippe duobus quodammodo fundamentis, amore scilicet Dei, & amore proximi innititur, *Ex his duobus præceptis vniuersa lex pendet & propheta:* adeo vt quicumq; vnum ex eis conuellit & destruit, totum legis ædificium labefactet.

Nunquid constat, vniuersam hanc mundi machinam duobus polis inniti, quorum alterum si quis auferat, an non omnia quæ in mundo sunt inuertet? Cum igitur Religio & tota Evangelica Lex duobus hisce amoribus veluti duabus basibus & fundamentis innixa sit, vnum auferendo; totam ædificij molé destruas necesse est. Testis est Iacobus

Apost. dicens: *Quicumq; totam legem seruauerit, offendet autem in vno, factus est omnium reus:* qui peccat in vnum charitatis præceptum, vt explicat D. August. factus est omnium reus. *Diligite igitur inimicos vestros.*

Videte iam, vindictæ cupidi, tertium quod vos viget malum, si enim vobis iniuriam non remittitis, omnẽ vobis veniæ viam præcluditis & omni vos misericordia penitus indignos redditis, *Si non dimiseritis hominibus nec Pater Vester dimittet vobis peccata Vestra* inquit hoc peccatum nobiscum Deus, quod quotidie orationem Dominicam recitantes iteramus, *Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Audite Egregius porro huiusce rei exordium; magna olim conceptus naturæ humanæ cum Deo, in materia criminali, quoad peccatū originale: lis inter Deum & tẽtio, in qua de vniuerso eius honore, de ipsa homines. vira & omnibus denique, quas possidebat, facultatibus agebatur. Misericordiã vitro citroque pro nostra parte cursitabat, Angeli nobis patrocinabantur, omnes Patriarchæ & Propheta causam humani generis susceperant: iustitia vero aduersaria nostra omnibus nos viribus oppugnabat: iam quinque annorum millibus lis indecita pependerat, donec ipse Dei filius, humana natura assumpta, in terram delapsus, vitro rem arbitrio committi volens, nimiam illam amarulentiam exiit, litem terminauit Patrique nos suo, mediator factus, reconciliauit; ea tamen lege, vt cum proximo pacem iniremus, amicitia mutuam inter nos ipsos coleremus. Si igitur pactum hoc, quod cum Deo iniisti, firmum & integrum permanere desideras; promissis satisfacito, vt ameris, ama; vt tibi ignoscatur, ignosce. Quanto tuo commodo & vtilitate ille cõtractus, o homo, peractus est! Promisit se Deus iniuriarum sibi toties à te factarum immemorem fore, modo tu earum, quas tibi factas arbitraris, memoriam deponas. Quid autem? Deus mille tibi peccata ignoscit, mille te mortis generibus & casibus eripit, ab infernalibus te supplicij liberat; tu vero paruo delicto, quod tibi factum autumas, non ignoscas.

Narrat Matthæus parabolam sane horrendam, quæ non parum hic ad rē facere videtur. Parabola

de seruo ingrato.

Matt. 10.

Serm. 1. ad Frat. in cre- mo.

Ecd. 18.

deatur, Remiserat euidam seruo dominus mille quæ ei debebat talenta; ille vero tanti beneficij immemor, obuium vnum de conseruis suis, qui ei non nisi centum denarios debebat, habens, obtorto eam collo, sine vilo pietatis intuitu, in vincula coniecit. Dominus porro tanta eius seueritate audita, & tantam impietatem ingratitudeque demiratus his eum verbis increpauit: *Serue nequam omne debitum dimisi tibi, quia rogasti me, nonne ego oportui & te misereri conserui tui sicut & ego tui miserus sum?* Quin & in tanta ingratitude detestatione in tenebras exteriores illum derulsit, donec vltimum quadrantem perfoluisset. Audiant illi rabulæ & blaterones fordeses audiant qui de nugis & lana caprina proximo diem dicunt, & litem intentant: meminerint obsecro quantis à Deo beneficijs affecti sint, quibus hic eos in terris vicissim respondere consentaneum est: timeant ne ad querelas tantæ crudelitatis & ingratitude summus ille Dominus irascatur, eadem in eos castigatione animaduertat. Hinc bene D. August. cum homine vindictæ cupido agens, hæc eum ratione aggressus est. *Si pacem non diligis, si proximum, odi, i, quo pacto, qua fronte tibi petus dimitti, qui in proximum rancorem non dimittis?*

O pectora ferrea, o corda ad omnem crudelitatem obdurata; ieiunius, per me quidem licet, membra macerate, oculos lachrymis & fletibus consumite, opes vestras in elemosynas prodigite, Angeli omnes Deo pro vobis supplices fiant, ipsa denique Deipara Maria genibus flexis pro vestra salute apud filium continuus precibus intercedat; nunquam, nisi prius proximo iniuriam ex animo remittatis, misericordiam consequemini. Miratur tantam hæc hominum impudentiam Salomon, & ait, *Homo homini reseruat iram, & à Deo petit misericordiam, quasi diceret: Tantane tua est impudentia o homo, vt veniam à Deo postules? vt ipsi tibi velis ignosci, qui interea de proximo vindictam sumere proponas? quænam illa agendi est ratio, quodnam ius, aut quænam equitas, à Deo gratiam postulare, & aduersus fratrem rancorem & odium intrinsicus fouere.*

Mirabantur olim filij Israel, post plurimas in solitudine Sinai exhaustas molestias & mille in deserto exantlatos labores, post suspiria & preces se à Deo non respici, sed despici; negligi quoque & ærumnis confici, atque præ animi amaritudine hæc cum eo ratione expostulabant: *ieiunauimus Isa. 58. & non aspexisti*, quasi dicerent: Quoniam nostro fato fieri putamus, Domine, vt ad preces & gemitus nostros adeo absurdæ effuderunt iam oculi nostri lachrymarum pelagus, suspirando cor nostrum exaruit, & lingua nostra precando clamandoque ad te, fatigata est. Toties, eheu, ieiunauimus, & nondum tamen idcirco nostri miserus es? Respondeat ad hæc pro me Propheta, & dicat: *Ecce in die ieiunij vestri debitorum vestros repetitis; ecce ad lites & contentiones ieiunatis.* Non mirum est, inquit DEVS, vos de mea ad vestras preces sorditate conqueri: putatisne ieiunius me vestris ad misericordiam posse flekti, cum tantis ea sceleribus commaculetis; ieiunatis quippe litigantes, & litigatis ieiunantes, & debita vestra cum intolerabili seueritate ac rigore exposcitis. Quamobrem finem hæc rigoribus imponite, lites excindite: qui non maiorem erga proximum commiserationem, quam erga brutum aliquod animal, ostenditis. O rupes! o marmora! o ferrea pectora! quæ vos lupa nutriunt, quis Caucasus aut scopulus genuit, quæ vos Hyrcana tygris educavit; *patientiam igitur habetote*, pacem diligite, lites & contentiones fugite, inimicis denique vestris beneuolentiæ & amoris signa demonstrate.

Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros. Hic mihi velim, Domine, vocem confirmari, pulmones corroborari, ac latera distendi, vt de hodiernæ diei hominum seueritate & intolerabili duritie digna conquerat & expostulem, & creaturarum tuarum rebellionem, inobedientiam & contemptum erga te describam; vt rigorem, vindictam, & crudelitatem Christianorum erga se mutuo, auditoribus ob oculos proponam. Hic oculis lacrymæ oboriuntur, hic pudor vultum inficit cum clementiam iniuria.

juriarum oblivionem, quam ipsi ethnici toties demonstrant, mecum reuoluo. O temporalis mores! Video namque eos saepius iniurias remisisse, pacem cum inimicis frequentius iniisse, crebrius rancorem exuisse, quam Christianos.

Apothegma Aeschini. Hinc in oratione sua olim ad Athenienses dixit Aeschines: *Τὸ κακίστον ὄνειδος μὴ μνηστικῶν ἐστίν; Nullum est in mundo verbum elegantius: aut Plutarch. in homine ingenio dignius, quam iniuriarum oblivio.* Phocionem, omnium qui ad reipubl. gubernacula Athenis federunt, facile princeps, iam ad cicutam condemnatus, cum filium in hoc tam acerbo patris casu illacrymantem videret, diligenter cauit ne iniurie huius, quam sibi ingrata illa ciuitas irrogabat, vlllo vnquam tempore recordaretur, aut ob eam indignum quid in patriam committeret. Quis vobis hic pudor est Christiani? vestrum potius est, hoc præceptum, *Diligite inimicos vestros*, adimplere.

Plut. in vita Aristidis. Aristides qui propter vitam præclare & sincere transactam, Iusti cognomen inuenit, cum inique in exilium pulsus, iam ingrata vrbe egrederetur, oculus & manus ad cælum extulit, Deos precatus, vt tam indignum facinus ignoscere, ac nihil propterea acerbum, aut grauius in ciuitatem decernerent. An non hoc est præceptum seruare *Diligite inimicos vestros*.

IV. *Iustin. lib. 5. Val. Max. li. 4. c. 3.* Iulianus & Valerius Maximus præclari ambrosi scriptores huius occasione referunt: Thra- sibulum post xxx. tyrannos republica exactos, & populum in ciuitatem, eorum causa profugum, reuocatum, plebiscitum interpoluisse, ne qua præteritatum rerum mentio fieret: *ὅτι τὸ ἠπίσταναι τῆς ἀμνηστίας ἐστὶ τοῖς ῥητοῦσι.* *τὰ νουθετῶν, quo cauebatur, vt omnium calamitatum aut iniuriarum sub xxx. tyrannis illatarum memoria aboleretur, Catholicum vero statutum, & diuinum decretum; simile huic Christi, Diligite inimicos vestros.*

Cic. pro Ligario. Reducite vobis in memoriam, litterati, præclaram illam sententiam Marci Tullij, qui in oratione pro Q. Ligario ad Iulium Cæsarem hoc eum elogio decorauit: *Oblivisci nil soles nisi iniurias, q. d. O iniuste & in-*

superabilis princeps, ipsa quidem armorum virtus, & fortitudo, incomparabilem tibi gloriae segetem subministrarunt; ac clementiae tuae fama, ac laudabilis illa consuetudo, qua obliuisci iniuriarum facile soles, maiorem tibi gloriae materiam attulerunt; adeo vt omnes jam perspectum habeant, nil te nisi iniurias obliuisci solere.

Aliud priori non absimile alio loco agens de Themistocle habet, cui fortasse parem aut rerum gestarum gloria aut virtute Græcia vix tulit. Ad quem cum Simonides accessisset, eique artem memoriae, quæ tum primum proferebatur, pollicitus esset se traditurum, vt scilicet omnium rerum meminisset. Respondit Themistocles, gratius sibi fore, si se obliuisci quæ vellet, quam meminisse docuisset.

Tu vero Christiane, cum hos est sterili gentilitatis solo furculos germinantes vides, an non obstupescis, & pudore confunderis: nunquid rerum tuarum satagis? cum tanta ante oculos tuos humanitas versatur, an non crudelitatem exues? semperne diabolo locum dabis: vltiusne iam iniurias prosequeris? an non Deum timere incipies? O rem deplorandam! in Dei etiam ille iura inuolat, qui iniurias in proximo vlciscitur: sibi equidem hoc præ ceteris Deus reseruauit, *Misere vindictam, Ego retribuam*: quin & semper puniuit, & quidem grauius, quicumque locum eius inuadentes iniurias vicisci præsumperunt. Ecce vobis exempla.

Desperationis vorticibus immersum vobis vobis deo Cain, quod in fratrem innoxium scilicet, propter vindictæ propositum, quod ini- que admodum in Ioseph filij Iacob fratrem statuerant, in eius postea manus inciderunt, vt fures comprehensi sunt, atq; ab eo in carcerem coniecti; imo ad mortem damnandi fuissent, ni benignior in eos ipse Ioseph existisset.

Achab & Iesabel iracundia inflati & vindictam crudeliter spirantes, innocente Naboth oppresso à canibus discerpti sunt, & inhumati sub dio relictii. Expertus es, credo, Aman, quid passionem effrenam pariant; quidnam inimicitiae & rancor mali afferat.

Gg 3 quid

Cic. lib. 4. Academ.

Heb. 10.

Gen. 44.

Gen. 44.

Punitiones eorum qui iniurias vlti sunt.

1. Reg. 21.

Esther. 7.

quid vindicta proffit: erectum enim hosti tuo capitali Mardocheo patibulum, tibi ipsi vitam eripuit, & dignam vindictę cupido mortem rependit.

Iudic. 7.
Nondum hic finis, Auditores, ecce vobis flagella & pœnæ longe nobiliores, quibus Deus crudelitates hominum castigauit. Depingitur insignis quidam tyrannus in libris Iudicum, nomine Adonibezeth; qui postquã septuaginta reges sub imperium redegit, & extremitatibus manuum ac pedum amputatis, eos sub mensa instar catellorum micis & ciborum reliquijs nutriiisset (ô factum vere barbarum) à filijs Israel deinde superatus ac regno exutus est, dignam factis suis mercedē recipiens; qui prioris sauitiæ memor, ac casum miseratus iniquum, fortunam suam sapius deinde deplorauit, dicens: *Septuaginta Reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut faci, ita & retribuisti mihi Dominus. O infelicem, inquit, vindictam! ô tartareas inimicitias, cur vos vnquam in animam meam recepisti: cur non pacem amaui, & offensas remisisti?*

Gen. 41.
2. Reg. 2.
Ab. 6.
Hęcigitur mala, castigationes, & afflictionum qui iniures sunt eorum, qui aut inimicos diligere nominicos suos luerunt, aut iniuriarum sibi factarū obliuisci dilexerunt. Iam vero beneficia, honores, & mercedes & iniurias eorum, qui iniuriarum obliti sunt: attendite, remiserunt. Humilis Ioseph iniuriam passus, si quis alius, præteritorum omnium immemor, & fratrum in se iniquitati ignoscens, adeo exaltatur, vt primus à Rege in terra Ægypti dominetur. Dauid Sauli ignoscens, nec vindictam desiderans, honorem, felicitatem, ac regnū Iuda consequitur. Gloriosus martyr Stephanus lapidibus vndiq; petitus, pro lapidantibus tamen orans, videt celos apertos, in quibus paratā sibi coronam cõtemplatur. An plura desideratis? Daniel post tot ærumnas, tā atroces iniurias, tantas calūnias æquo animo in aula regis Babylonici toleratas, tandē super omnes regni optimates euectus est. *Diligite igitur inimicos vestros, & iniuriarum obliuiscimini.*

Iniuriarum obliuio signum prædestinationis.

Quamobrem omnium Sanctorum & Christi Domini exemplo, ignoscite, ignoscite inquam, omnibus, qui in vos peccauerunt; si-

gnum est enim prædestinationis ignoscere, quemadmodū vindicare reprobationis. Narrabo huius occasione præclaram quam legere in Surio memini de duobus fratribus Antiochenis historiam, quorum vni nomen Sappricius, qui Sacerdotali dignitate erat insignitus, & alteri Nicephorus, & ille laicus. Cum quædam discordia & iurgia inter eos essent oborta, qualia inter fratres sæpenuero solent (fratrum quippe gratia rata est) conabatur Nicephorus omni ratione cum fratre in gratiam redire, qui nihil præter vindictā cogitans, ab ea prorsus abhorrebat. Accidit vt Sappricius in persecutionis, quam Valerianus excitarat, turbine, in vincula coniceretur, qui eculeo deinde, tortus, libere se profitebatur Christianum, ac proinde condemnatus, ad mortem alacri animo se accingebat. Cum jam è carcere exeundum foret ecce tibi aduolantem fratrem, orantemq; sibi vt priores iniurias ignoscat: rapitur interea ad supplicium, fratre sequente, & veniam ad singulos passus ex postulat. Obsurdescit ad preces vindictæ stris animus cumq; ille locum supplicij conscenderet; hic adhuc obnoxius & instantius illum rogat; Ignosce queso, mi frater, omnia obliuiscere, in gratiā redi; fac mecum misericordiam, & noli in extrema hac lueta à tam obstinata periuicacia superari: memento, olim eodem, quo tu es loco, Christū crucifigentibus se ignouisse. Periuicax interea Sappricius nullis precibus flectitur, & in hac vindictæ cupiditate hinc maualt excedere. Quis horum, putatis, finis erit & exitus? Ecce tibi eodē, quo carnifex ad caput eius præcidendum momento gladium strinxerat, exclamat amens ille: *Dei ste, imperatorum monitis obsecundabo.* Nicephorus vero his auditis, locum supplicij conscendit, fratri animum additurus, & lordidam mentis vecordiam castigaturus: *Quid agis, mi frater, an hisce supplicijs perterritus animo concidis: aut mori formidas; illo bene monentem despiciente, atq; ab eius adhortatione aures continente, Nicephorus se Christianum profiteretur, inque eius locum, simul & Martyrij coronam, vnde alter tanto suo damno & exitio deciderat, successit, ita periuicax ille vltor factus est apostata: & insignis hic iniuriarum condonator, martyr;*

Historia de duob. fratribus ad inimicis.

martyr; vnus electus, alter vero reiectus. Dicant igitur hinc crudeles & ferrei, injurias remittere, & inimicos diligere.

Inuestio in
duida.

An vero vos aulici, fera inquam belluarum, corda truculenta, pectora barbara, vestris duellis & monomachijs Deo, Regi, & iustitiae rebelles semper eritis? vos anthropophagi, Scythae, Geloni, homines, inquam, immittes, Christiani sine fide, sine pietate, sine timore, sine vlla religione; an honorem & nobilitatem in caede & sanguine, in crudelitate & strage sitam arbitramini? anne virtus & robur sanguine metiendum est, & inter peccata locus ei assignandus? Videte, quaeso, & dispicite vobiscum, an illa vera demum gloria fortitudo, aut nobilitas sit, occidere, jugulare, & humanum sanguinem extra bellum profunderi. Consulite magnum illum Philosophum Aristotelem, ipse testabitur. Moderari iram vere demum esse generositatis indicium. Reuoluite quoque quid dicat Horatius: *Latius regnes iudum d. mando*

Arist. art. 1.

*Spiricum, quam si Lybiam remotis
Gadibus iungas, & vterque Poenus
Seruat vni.*

Si fortassis Ethnicis non credis consule antiquitatem, Patres veteres interroga, audies Salomonem dicentem; *Fortior est qui dominatur anima sua, expugnator urbium.* Pluris Dauid faciunt Ambrosius & Chrysostomus, Graecus vnus, Latinus alter, eumque generosiores putant, Sauli inimico suo parcentem, quam Goliath ad terram prosternentem. Quid ad haec vos vindictam spirantes, vos inglorij sine virtute, sine honore, sine nobilitate nobiles duella confectantes. Illos vos o Legislatores & Iudices, rigorem ostendite, in hos edicta vestra vibrare, in hos vitae suae prodigos, digna castigatione animaduertite; vos autem Ecclesiarum pastores, si modo Ecclesiae vobis vestre dignitas cordi est, hos a vestris cimiterijs excludite, procul ab Ecclesijs vestris sanguinaria haec cadauera, hos homicidas, hos excommunicatos, ac proinde aeternis supplicijs condemnatos, repellite: *Sepeliantur sepultura asini putrefacti & proiecti extra portas Ierusalem: Viri sanguinum de: linatae a me.* Procul hinc ab Ecclesijs nostris vos prophani si-

carij, & gladiatores, procul hinc abscedant manus illae humano foedatae sanguine. Hoc tamen vobis adhuc dictum velim. Repetite, quaeso, memoria, quid Dauidi Regi, vnico tantum patrato homicidio, contigerit, noluit ab eo sibi Deus, quod multum sanguinis effudisset, templum aedificari: *Non poteris aedificare domum nomini meo, tanto effuso sanguine coram me.* Tribus etiam annis caelum non pluit, nec terra fructus effudit, Domino aduersus Israel, propter innoxium Gabaonitarum sanguinem, quem perfidus Saul effuderat, ad iracundiam concitato.

Ad eundem plane modum Deus hos atroces, hos inquam Sicarios castigat, & gratiarum suarum pluuiam denegat: quin & aduersus ipsas familias, non per triennium, sed ad tertiam vsque generationem, propter effusum sanguinem, propter duella & caedes, quas olim maiores patrarunt, vindictam exercet. Vnum adhuc addam, & finem faciam. Prohibuit olim in veteri lege Deus, ne accipitres & miluum, ac vulturem iuxta genus, populus Iudaicus velut immunda manducaret: quo quid aliud praesignatum est, quam in Lege noua omnes illos accipitres, ad praedam matos, sanguini & caedibus inhiantes, nihil praeter duella, praeter discordias, praeter pugnas, & vindictas meditantes, Deum reuicere ac repudiare?

Igitur cum tu Domine penitus contraria praecipias, praesta, obsecro, fides praecipis tuis habeatur, superbiam hanc deprime, hos scopulos tuae misericordiae vndis concute: producant rupes aquas, inquam pacis, aquas reconciliationis, aquas misericordiae. Suffoca, quaeso, qui verus es Samson, leones illos crudelitate & ira tumentes, effice vt ex ijs mel suauitatis, patientie, charitatis, quod viuens, hic docuisti, & fieri praecipisti, quin moriens exemplo & facto confirmasti, prodeat, cum te in crucem sublatum, clavis transfixum, lancea latus perforatum, spinis caput coronatum, & plagis omnia membra exhausta contempletur, pro inimicis tamen tuis deprecantem & patri pro illorum ignorantia supplicantem, *Pater ignosce illis.*

Quis nunc adeo barbarus & inimitis fur-

rus

Pro. 10.
Chryf. hom.
de Dauid.

1er. 22.

Psal. 133.

Leu. 2.

rus est, Iesu bone, qui perspecto amore & misericordia tua infinita, inimicis suis exemplo tuo nolit ignoscere; præsertim cum te videat tanta, sine vilo crimine aut delicto, mala, iniuriaq; tolerasse, & à quibus ea acceperas inimicis ignouisse. Ignoscimus, Pater æternæ, ignoscimus iam ex hac hora inimicis nostris, atq; eos ex animo complectimur, *Dimitte igitur nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris; dimitte, inquam, per merita filij tui, per sanguinem, mortem, ac passionē eius, ad eum plane modum, quo nos omnibus qui in mundo sunt ignoscimus. Atque vbi omnium semel delictorum nobis veniam concesseris, fidelius in hac vita tibi obsequiū exhibebimus, expectantes interim donec te in altera glorificemus.*

POST CINERES SABBATO.

Partes.

- I. De iactata navi Ecclesia.
- II. De mari mundi.
- III. De Ecclesia nauis.
- IV. De ventis turbulentis eam impetentibus.

Cum sero esset factum, erat nauis in medio mari, & Iesus solus in terra. Marc. 6.

FIGVRA.

Gen. 7.

MAGNA quidem illa fuit tempestas, qua quadraginta dierum spatio, Arca Noë in aquis diluuij hinc inde iactata, ac mille periculis, licet absq; vilo naufragij timore, exposita fuit: donec columba, oliuæ ramum videntibus vernantem folijs deferens, ad Arcam rediret: quo tandem signo cognouit Noë Deum jam reconciliatum, & aquas diluuij esse imminutas: tunc enim primo venti poni, vndæ cessare, procellæ quiescere, tempestates desinere cœperunt, vt deinde Arca in montibus Armeniæ fixa hæserit. At non minor hodierna die nobis tempestas in Euangelio proponitur. videas hic namq; cymbam, quæ Apostolos, veluti Noachum cum filiis, vehēbat, nō quidem in aquis diluuij, sed in medio

maris procellosi, tumentis atq; vndiq; mortem & extremum periculum minitantis fluctuantem: quæ licet jamjam fluctibus haurienda videatur, salua tamen & incolumis eluctatur: nam vix illam Christus, qui vera columba est, quæ egregium illum ramum, pacis inter nos & patrem suum inixæ symbolum attulit, intrauit, cur statim omnis illa tempestas conticuit, venti quiesuerunt, vnde detumuerunt, & fluctus malaciam induerunt. De hoc mari, de nauis hac, de hac denique tempestate nobis hodie sermo est; at salutata prius illa stella maris, ad quam velut Cynosuram nostrum cursum dirigemus.

AUE MARIA.

Ab eo tempore, quo sanguis innoxius Abelis effusus est, in quo, secundum August. *I. August. 1. di. Ciuit. Di.* Ecclesia cœpit exordium, nūquam in ea fratricidæ Cain, profani Esau, persecutores Pharaones, fornicatrices Iesabeles, proditores Iudæ, aut falsi & improbi ministri defuerunt. Repetamus licet ab ipsa mundi origine memoriam vltimam; repetamus omnia sæcula, reuoluamus omnia antiquitatis monumenta, toris illis quinq; annorum millibus sæculum nō inuenies, quo Ecclesia & ciuitas Dei 3. Reg. 11. Dan. 3. Dan. 14. persecutiones nō sustinuerit. Video enim tot falsos Prophetas in Israel aduersus vnum Eliam conspirantes: video tot vbiq; in Chaldea fornaces aduersus tres pueros Hebræos accensas: tot lacus, tot speluncas, tot cauernas Leonibus refertas in vnum Danielē in Babylone præparatas: tot tormenta, tot crudelitates in Ægypto aduersus Hebræos conceptas: tot Philisthæos, Amorrhæos, Iebuzæos Chanaanos, Madianitas, Amalecitas aduersus Israel conspirantes: tantos denique vlulatus, tanta lamenta, tantos in Rama in infanticidio audio ploratus. Quæ omnia Dauid coaceruās, Ecclesia victorias iure merito decantat: *Sæpe Psal. 128. expugnauerunt me à iuuentute mea, dicat nunc Israel, sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi* Ac si diceret, *Au-* Insignis dacter o Israel, Catholica inquam Ecclesia, gura Eccle- proloquere & confitere, sæpe à iuuentute i- si. nimici mei mei oppugnauerunt, ab incubulis mei meis obsederunt, sed semper in vanum